

Opiskelijoiden kirjoitustaidon vastaustekstejä

Kaikkien vastausten pistemäärät ovat sivulla 230.

Aihe 1: Vuorovaikutuksen merkitys

1. Mitä isot edellä, sitä pienet perässä

Kun ekokatastrofin ja demokratian romahtamisen kaltaiset, eksistentiaaliset kysymykset koettelevat maailmaa, on päättäjillä kiusaus eristäytyä vastakkaisiin leireihin ja esittää monimutkaiset kysymykset mustavalkoisina. Ilmiö on nähtävissä niin meillä kuin maailmalla; Yhdysvaltain republikaanit ja demokraatit ajautuvat yhä kauemmaksi toisistaan, EU-parlamentin maltilliset keskiryhmät menettävät kannatustaan poliittisen kentän molemmille laidoille ja suomalaiset puoleet ryhmittäytyvät oikeisto- ja vasemmistoblokkeihin.

Tavan kansalaisen on helpompaa seurata kehitystä valitsemalla kahdesta vastakkaisesta vaihtoehdosta toinen kuin yrittää ymmärtää harmaan erisävyjä ideologiset rajat ylittävää dialogia käymällä. Nykynuorille tämä on ainoa vallitseva todellisuus. On olemassa vain vihervassareita ja persuja, wokettajia ja fasisteja. Sosiaalisen median huomiotaloutta ruokkivat algoritmit tuhoavat pienimmätkin toiveenrippeet konsensukseen pääsemisestä ja yrityksistä ymmärtää muita.

Huoli nuorten jakautumisesta arvoiltaan eriytyneisiin rinnakkaistodellisuuksiin on aiheellinen. Tutkimusten mukaan lähes kaikissa läntisissä maissa tyttöjen ja poikien arvot eriytyvät kauemmas toisistaan. Suomessa perussuomalaiset ovat selkeästi suosituin puolue nuorten miesten keskuudessa, kun taas nuoret naiset kannattavat useammin vasemmistopuolueita. Pekka Sauri kirjoittaa ”meikäläisistä” ja ”heikäläisistä” kolumnissaan ”Ihmiskunnan seuraava askel on neuvottelun, sopimisen ja vuoropuhelun aikakausi – Aloitetaan se tänään” (Apu-lehti, 12.1.2024). Saurin mukaan meikäläiset soveltavat eri sääntöjä heikäläisiin ja päin vastoin. Ennakko-luulot vastakkaisen leirin edustajista vahvistavat itseään, kun kunnioittavaa debattia ei haluta edes yrittää käydä.

Digitalisaatio vahvistaa polarisaation edellytyksiä. Nuorten keskuudessa sosiaalinen media on ylivoimaisesti suosituin kanava hankkia tietoa politiikasta sekä keskustella siitä. Yksilön mielipiteet ja preferenssit opettavat sovellusten syötteitä vahvistamaan tämän jo omaksumia kantoja. Mikäli algoritmi sattuu kuitenkin pettämään ja näytölle ilmaantuu kilpailevan leirin edustaja, syntyy houkutus täyttää julkaisun kommenttikenttä oman leirin mantroilla sekä sortua henkilöön kohdistuvaan kritiikkiin asiallisen argumentaation sijaan.

Myös päättäjät ovat omaksuneet huomiototalouden reunaehdot. Poliitikot pitävät parlamenteissa puheita ainoana tarkoituksenaan saada niistä viraali Tiktok-video, julkaisevat viestejä X:ään mahdollisimman provosoi-vaa retoriikkaa käyttäen ja huutavat vaalipaneeleissa toistensa päälle. Ky-seinen toimintakulttuuri on epäedullinen asioiden edistämisen kannalta. Vastakkainasettelu kuitenkin kiinnostaa äänestäjiä sekä mediaa, joiden huomio on edellytys poliittisissa tehtävissä toimimiseen. Janne Sundqvistin kirjoittama artikkeli ”Tuntuuko hankalalta, kun joku on eri mieltä?” (yle.fi, 16.11.2020) esittelee viisi eri keskustelijaryhmää, jotka ovat jaettu Ylen tilaaman tutkimuksen tuloksien pohjalta. Merkittävä osa poliitikoista Sanna Marinista Donald Trumpiin voitaisiin ryhmitellä kaikista harvinaisimpaan, mielipiteelleen tilaa vaativien ryhmään, johon tutkimus kategorisoi vain noin 8 % ihmisistä. Ryhmään kuuluvat ihmiset ovat valmiina edistämään kantojaan kärkkäin sanoin ja kokevat tulewansa tahallaan väärinymmärretyiksi. Sosiaalisen median käyttö on suosittua näiden ihmisten keskuudessa, mikä tuskin on yllätys sitä seuraaville.

Joka ikinen poliitikko ei tietenkään profiloidu mielipiteilleen tilaa vaativien ryhmään, mutta siihen kuuluvien poliitikkojen esiintymiset korostuvat juuri sosiaalisessa mediassa, jossa nuoret oppivat politiikasta ja yhteiskunnasta. Asiapolitiikkojen rakentava ote ja varovaiset lausunnot eivät anna suoria vastauksia kysymyksiin tai herätä voimakkaita tunteita, mikä tekee heistä huomiototalouden häviäjiä. Asetelman seurauksena Saurin kuvailema kuilu meikäläisten ja heikäläisten välillä jatkaa kasvamistaan. Mutta onko polarisoitunut keskustelukulttuuri ainoastaan huono asia?

Niin kauan kuin olen seurannut yhteiskunnallista keskustelua, mantra siitä, miten politiikka ei kiinnosta nuoria, on jatkanut itsensä toistamista. Sosiaalinen media ja siellä esiintyvät, mielipiteitä vahvasti jakavat poliitikot ovat kuitenkin valtavirtaistaneet politiikkaa ja tuoneet sen lähemmäksi

nuoria. Esimerkiksi tytöt ja nuoret naiset voivat kokea tulewansa edustetuksi nähdessään kaltaisiaan päättäjiä. Toisaalta digitalisaatio mahdollistaa jopa Yhdysvaltain politiikan seuraamisen reaaliajassa, ja puolueiden ajautuminen kauemmas toisistaan selkeyttää niiden välisiä eroja sekä auttaa niiden ymmärtämisessä. Yhteiskunnalla ei ole kuitenkaan edes näiden hyötyjen tähden varaa olla purkamatta polarisaatiota -- päinvastoin. Tärkeää on erottaa arvostus ja kärjistynyt keskustelukulttuuri toisistaan. Saurin mukaan ideologisten kuilujen ylittävä vuorovaikutus- ja keskusteluosaaminen on perusedellytys turvalliselle tulevaisuudelle. Ideologia ei ole siis ristiriidassa toisten kunnioittamisen kanssa. Mutta jos edes nykyisillä eturivin poliitikoilla ei ole riittäviä vuorovaikutustaitoja, miten nuorilta voitaisiin niitä odottaa?

Olen omalta osaltani pyrkinyt taistelemaan polarisaatiota vastaan. Nuorisopolitiikassa toimiminen on tarjonnut minulle mahdollisuuksia poliittiseen keskusteluun sosiaalisen median lisäksi myös kasvotusten. Eniten nautin puoluerajat ylittävästä debatista, jonka tarkoituksena on saada uusia näkökulmia myös heikäläisiltä ja toisinaan yksinkertaisesti oppia vuorovaikutustaitoja. Ylen tutkimuksessa esitellyistä keskustelijatyypeistä sijoittaisin itseni huomaavaisesta keskustelusta nauttivien ryhmään, jossa korostuu arvostus syvällisiä keskusteluja, yhteiskunnallisia asioita sekä toisilta oppimista kohtaan. Suljettujen ovien takana usein kärkkäämmistäkin keskustelijoista tulee esiin näitä piirteitä. Osa politiikkaa etäältä seuraavista tuttavistani hämmästyy kuullessaan, että politiikassa tuttavuuksia ja jopa ystävyksiä muodostuu myös heikäläisten kanssa. Puolueleima otsassa voi olla helpompaa erottaa ihmiset asioista ja hyväksyä, ettei yhteisymmärrykseen aina päästä. Tämä voi toisaalta tuntua kaukaiselta siitä enemmistöstä, jolle politiikka tarkoittaa lähinnä eduskunnan kyselytunteja ja keltaisen lehdistön klikkiotsikoita.

Vastuu rakentavasta keskustelukulttuurista on viime kädessä meillä jokaisella. Rakentava keskustelukulttuuri on demokratian ja koko sivilisaation kohtalonkysymys, kuten Sauri kolumnissaan kirjoittaa. Poliitikkojen tehtävä on esimerkillään näyttää, miten meikäläiset ja heikäläiset voivat löytää ratkaisuja yhdessä, ja kansalaisten tulee vaatia sitä heiltä. Sosiaalisen median algoritmien läpinäkyvyys sekä lehdistön pidättäytyminen identiteettipolitiikan lietsomisesta ovat yhtä lailla perustavanlaatuisia edellytyksiä kohti terveempää keskustelukulttuuria ja demokraattisempaa

